

Sự Dịch Chuyển Của Sự Thịnh Vượng: Tại Sao Đông Âu Đang Vươn Lên Trong Khi Tây Âu Suy Giảm

Bởi Frank , 6 Tháng 9 2026

Sự Dịch Chuyển Thịnh Vượng: Tại Sao Đông Âu Vươn Lên Trong Khi Tây Âu Suy Thoái

Bởi Frank Dumon

Giới Thiệu: Một Tâm Nhìn Từ Lozère

Mười năm trước, trong một buổi chiều chơi bridge thư giãn dưới ánh nắng tại Langogne, vùng Lozère, tôi đã chia sẻ một giai thoại và một dự báo địa chính trị với một số người bạn thân (Georges Brunel và Monique & Claude Durand). Tôi đã lập luận rằng sự thịnh vượng của Tây Âu chắc chắn sẽ dịch chuyển sang phía Đông. Sự dịch chuyển này sẽ không xảy ra ngẫu nhiên, mà sẽ diễn ra dọc theo một trục chiến lược cụ thể: kết nối giữa cảng Piraeus ở Hy Lạp do Trung Quốc mua lại và cảng Gdańsk ở Ba Lan. Vào thời điểm đó, một số người đã coi nhận định này là một suy đoán thú vị nhưng xa vời.

Tuy nhiên, ngày nay, vào năm 2026, tầm nhìn này đã được xác nhận một cách rõ ràng qua các dữ liệu kinh tế cứng, sự dịch chuyển nhân khẩu học và sự tái định hướng cơ bản của kiến trúc an ninh trên lục địa. Bản ghi chép các phân tích gần đây, như của *The Finance Bureau*, xác nhận những gì đã được cảm nhận từ lâu: Tây Âu

đang sụp đổ dưới sức nặng của những lựa chọn ý thức hệ của chính mình, trong khi Đông Âu đang vươn lên với chủ nghĩa thực dụng và sức mạnh tăng trưởng chưa từng có.

Phân tích này nhằm mục đích xác minh sự dịch chuyển này, củng cố bằng sự kiện và bổ sung các nhận xét địa chính trị sắc bén. Chúng ta sẽ không chỉ xem xét các con số mà còn cả những điều chỉnh lịch sử đang diễn ra, bao gồm sự cô lập ngày càng tăng của các quốc gia Baltic theo chủ nghĩa bài Nga và sự tái hội nhập không thể tránh khỏi của các khu vực lịch sử ở Tây Ukraine vào phạm vi ảnh hưởng của Ba Lan, Hungary và Romania.

Thực Tế Kinh Tế: Một Sự Đảo Chiều Vận Mệnh

Động lực kinh tế ở châu Âu đã thay đổi căn bản. Trong khi Tây Âu là thước đo cho sự thịnh vượng và ổn định trong nhiều thập kỷ, thì giờ đây Đông Âu đã trở thành động cơ tăng trưởng. Một cột mốc biểu trưng cho sự thay đổi này là việc Ba Lan chính thức vượt qua ngưỡng GDP 1.000 tỷ đô la vào năm 2025, đưa nước này trở thành nền kinh tế lớn thứ 20 thế giới [[1]]. Đây không phải là ngẫu nhiên, mà là kết quả của một chính sách kinh tế nhất quán, hướng đến dài hạn. Ba Lan đang trên đà vượt cả Thụy Sĩ về quy mô kinh tế vào năm 2028, và đã bỏ xa các nước như Bỉ, Thụy Điển, Ireland và Áo [[4]].

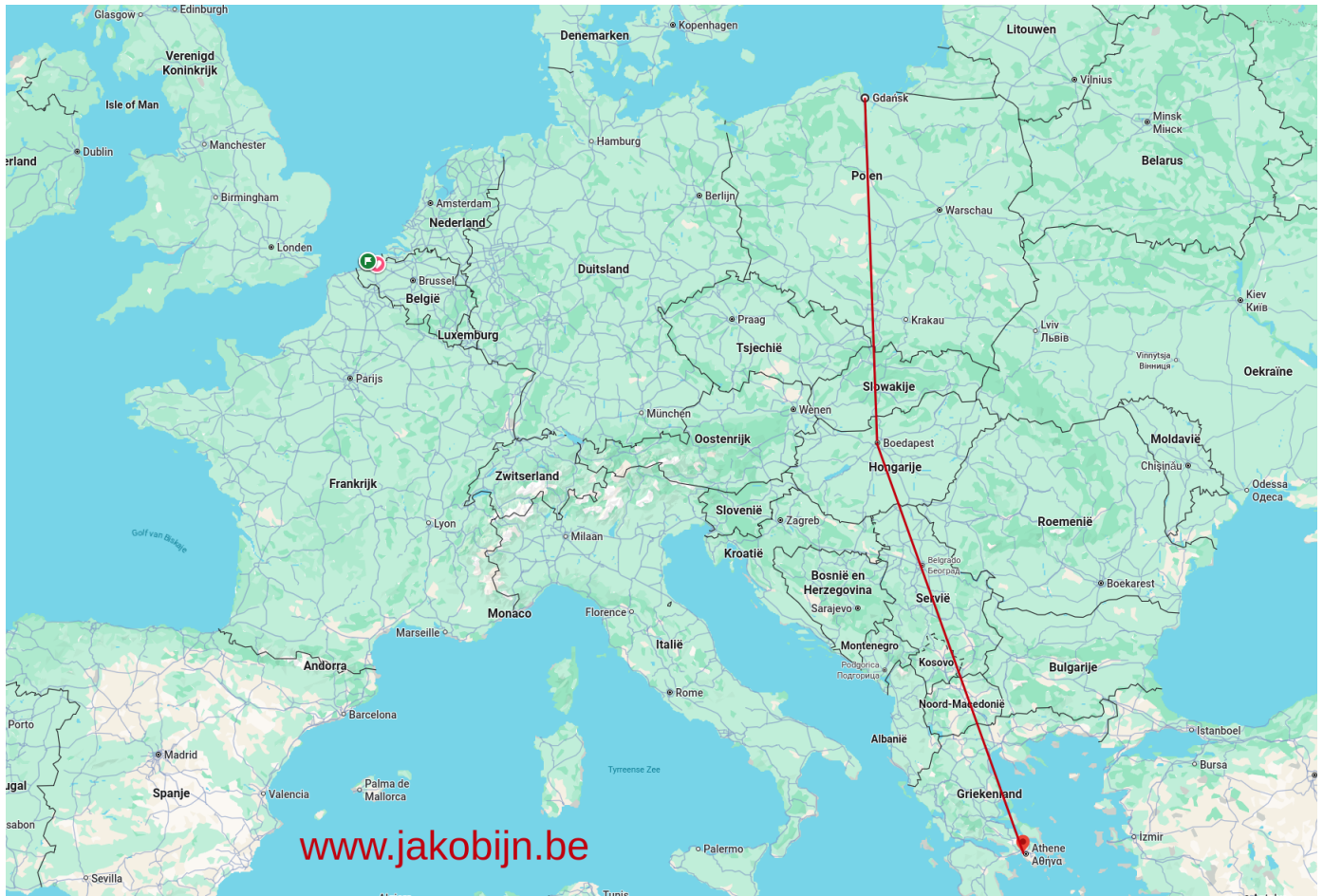
Hãy so sánh điều này với tình hình ở Đức, quốc gia từng là xương sống của dự án châu Âu và nơi đảng cực hữu Alternative for Germany (AfD) hôm nay đã đạt được kết quả bầu cử tốt nhất từ trước đến nay tại cuộc bầu cử tiểu bang ở Sachsen-Anhalt, với hơn 40% số phiếu, bỏ xa tất cả các đảng khác.

Sản xuất công nghiệp của Đức đang thu hẹp, với mức giảm 0,8% so với cùng kỳ năm trước trong các giai đoạn gần đây [[8]]. Ví dụ đau đớn nhất là Volkswagen, đang trong quá trình tái cấu trúc lịch sử với 35.000 nhân viên dự kiến bị sa thải. Đây là hậu quả trực tiếp của một chính sách năng lượng tự hủy hoại: đóng cửa sớm các nhà máy điện hạt nhân, kết hợp với sự phụ thuộc vào khí đốt qua đường ống giá rẻ của Nga đã bị cắt từ năm 2022. Đức hiện đang cố gắng sửa chữa sai lầm này bằng hàng trăm tỷ chi tiêu cho cơ sở hạ tầng, nhưng bộ máy quan liêu và sự chậm trễ trong thực thi đã ngăn cản số tiền này kích thích nền kinh tế một cách hiệu quả.

Ngoài ra, chúng ta thấy sự đảo chiều đáng chú ý của dòng di cư. Trong nhiều năm, "người thợ sửa ống nước Ba Lan" là một hình ảnh quen thuộc trên thị trường lao động Tây Âu, đặc biệt là Anh. Giờ đây, dòng chảy đã đảo ngược. Trong năm tính đến giữa năm 2025, khoảng 25.000 người Ba Lan đã rời Vương quốc Anh, trong khi chỉ có khoảng 7.000 người đến, dẫn đến mất ròng gần 18.000 người trong một năm [[21]]. Người Ba Lan bị thu hút bởi mức sống ngày càng tăng, môi trường sạch sẽ và an

toàn, và một quê hương đang tích cực tạo điều kiện cho các chương trình hồi hương. Nền kinh tế Anh, bị tổn thương bởi hậu quả của Brexit và sự suy giảm chất lượng cuộc sống, đang mất dần sức hấp dẫn [[27]].

Trục Địa Chính Trị: Từ Piraeus Đến Gdańsk

Dự báo của tôi tại Langogne về trục từ Piraeus đến Gdańsk ngày nay đã trở thành hiện thực địa chính trị. Trục này tạo thành xương sống của các kết nối hậu cần và kinh tế mới giữa châu Á và châu Âu, phần lớn được tạo điều kiện bởi Sáng kiến Vành đai và Con đường (BRI) của Trung Quốc.

Cảng Piraeus ở Hy Lạp, trong đó công ty nhà nước Trung Quốc Cosco đã mua cổ phần chi phối, đã phát triển thành một trong những đầu mối hàng hải quan trọng nhất của Nam Âu [[41]]. Từ Piraeus, hàng hóa được vận chuyển về phía bắc qua mạng lưới đường sắt và đường bộ, xuyên qua Balkan và Trung Âu, hướng lên phía bắc. Antwerp và Rotterdam đang bị ảnh hưởng nặng nề.

Điểm cuối của trục này là cảng Gdańsk ở Ba Lan. Gdańsk hoạt động như một đầu mối vận tải quan trọng cho một phần đáng kể thương mại giữa Trung Quốc và Ba Lan, hưởng lợi trực tiếp từ các khoản đầu tư và mạng lưới hậu cần được xây dựng qua Con đường Tơ lụa Mới [[38]]. Trục này đi vòng qua các cảng Tây Âu truyền thống như

Rotterdam hay Hamburg, vốn phải đối mặt với quan liêu, chi phí cao và năng lực cạnh tranh suy giảm. Sự thịnh vượng không còn chảy từ tây sang đông mà đi theo cơ sở hạ tầng mà các nước Đông Âu đã chủ động tiếp nhận. Ba Lan và các nước láng giềng đã hiểu rằng việc đón nhận các dòng thương mại này, mà không bị làm mờ mắt bởi những rào cản ý thức hệ, là chìa khóa cho chủ quyền kinh tế.

An Ninh và Quốc Phòng: Đông Âu Dẫn Đầu

Trong khi Tây Âu tiếp tục tranh luận về những gì mình có thể chi trả, thì Đông Âu hành động. Ba Lan là ví dụ điển hình cho thực tế mới này. Trong ngân sách năm 2026, Ba Lan chi một khoản kỷ lục cho quốc phòng, tương đương 4,8% GDP, tỷ lệ cao nhất trong NATO [[15]]. Điều này chuyển thành khoảng 46,8 tỷ euro, một khoản đầu tư không chỉ vào vũ khí nước ngoài mà còn vào việc xây dựng một nền công nghiệp quốc phòng nội địa [[18]].

Một ví dụ cụ thể là sự hợp tác với Hyundai Rotem để lắp ráp xe tăng hạng nặng K2 tại Ba Lan, với sản lượng dự kiến đạt 50 xe tăng mỗi năm vào năm 2028 [[17]]. Ngoài ra, những chiếc máy bay chiến đấu F-35 đầu tiên đang được tích hợp vào căn cứ không quân ở Krzesiny, gần Poznań. Vào cuối thập kỷ này, đội xe tăng của Ba Lan dự kiến sẽ bao gồm hơn 1.100 phương tiện, nhiều hơn tổng số xe tăng của Ý, Pháp, Đức và Vương quốc Anh cộng lại. Ba Lan không chỉ xây dựng an ninh cho riêng mình mà còn đóng vai trò là người canh gác trên thực tế cho toàn bộ lục địa châu Âu.

Sự quyết đoán này trái ngược hoàn toàn với sự do dự ở phương Tây. Pháp đang vật lộn với khoản nợ quốc gia lên tới 116% GDP và một hệ thống chính trị bị tê liệt bởi các cuộc khủng hoảng chính phủ liên tiếp và tình trạng khẩn cấp về ngân sách. Vương quốc Anh phải đối mặt với các vấn đề năng suất kinh niên và ma sát thương mại đang làm xói mòn thị trường lao động của chính mình. Kiến trúc an ninh của châu Âu không còn được chỉ đạo từ Paris hay Berlin, mà từ Warsaw.

Nghịch Lý Di Cư và Thị Trường Lao Động

Có lẽ bằng chứng hữu hình nhất cho sự thất bại của mô hình Tây Âu là cách tiếp cận vấn đề di cư. Trong nhiều thập kỷ, Tây Âu đã tiếp nhận làn sóng di cư quy mô lớn, tay nghề thấp từ các xã hội xa lạ về văn hóa, thường phải trả giá bằng sự gắn kết xã hội. Ở Đức, người không phải là người Đức chiếm khoảng 42% tổng số nghi phạm tội phạm được ghi nhận vào năm 2024, một tỷ lệ cao không tương xứng so với tỷ lệ của họ trong dân số. Ở Thụy Điển, tỷ lệ người cảm thấy không an toàn trên đường phố vào ban đêm đã tăng từ 28% năm 2014 lên 54% năm 2025, và một nửa số vụ bạo lực gây tử vong hiện liên quan đến súng.

Ba Lan đã chọn một con đường hoàn toàn khác, thực dụng hơn. Nước này đã tiếp nhận gần một triệu người Ukraine theo diện bảo vệ tạm thời, tương đương khoảng 4% dân số. Thay vì để những người này tham gia các khóa học ngôn ngữ và lộ trình hội nhập trong nhiều năm, Ba Lan đã cho họ tiếp cận gần như ngay lập tức với thị trường lao động. Kết quả thật đáng kinh ngạc: tỷ lệ việc làm của người tị nạn Ukraine ở Ba Lan dao động khoảng 65% đến 78%, mức cao nhất trong OECD [[29]], [[37]]. Để so sánh, ở Đức, nơi cũng tiếp nhận khoảng 1,2 triệu người Ukraine, tỷ lệ này chỉ khoảng 18% đến 51%, tùy thuộc vào thời gian lưu trú [[35]], [[37]].

Thực tế này đã làm thay đổi trọng lực chính trị trong Liên minh châu Âu. Hiệp ước Di cư và Tị nạn mới của EU, có hiệu lực đầy đủ từ năm 2026, hiện phản ánh cách tiếp cận cứng rắn và thực tế hơn mà Đông Âu đã ủng hộ trong nhiều năm: thủ tục biên giới nhanh hơn, sàng lọc chặt chẽ hơn và nhấn mạnh vào việc hồi hương. Ba Lan đã thành công trong việc giành được quyền miễn trừ khỏi việc tái định cư bắt buộc, và các nước như Đức và Pháp hiện đang thực hiện các biện pháp khẩn cấp để kiểm soát biên giới nội bộ mà trước đây từng bị coi là điều cấm kỵ. Đông Âu không chỉ thắng trong cuộc tranh luận mà còn định hình chính sách cho phương Tây.

Tái Định Hướng Địa Chính Trị: Các Quốc Gia Baltic và Tây Ukraine

Khi bản đồ địa chính trị được vẽ lại, chúng ta cũng phải xem xét động lực dài hạn ở các khu vực ngoại vi. Một diễn biến đáng chú ý là sự tự cô lập ngày càng tăng của các quốc gia Baltic (Estonia, Latvia và Litva). Chính sách đối ngoại cực kỳ bài Nga, bị thúc đẩy bởi ý thức hệ của họ, có nguy cơ khiến họ bị gạt ra ngoài lề trong dài hạn. Bằng cách cố chấp theo đuổi một lập trường đối đầu mà không xem xét các lợi ích thực dụng rộng lớn hơn của các nước láng giềng trong khu vực, họ có nguy cơ đánh mất ảnh hưởng ngoại giao của mình để nhường chỗ cho các quốc gia theo đuổi cách tiếp cận sắc thái hơn, hướng đến sự ổn định [[58]], [[61]].

Đồng thời, một sự điều chỉnh lịch sử đang diễn ra ở Tây Ukraine. Biên giới hiện tại của Ukraine phần lớn là sản phẩm của các thỏa thuận sau chiến tranh. Các khu vực phía tây của đất nước có mối quan hệ lịch sử, văn hóa và sắc tộc sâu sắc với các nước láng giềng phía tây. Galicia đã chịu ảnh hưởng của Áo-Hung và sau đó là Ba Lan trong nhiều thế kỷ; Transcarpathia có quan hệ lịch sử chặt chẽ với Hungary; và các phần của Bắc Bukovina và khu vực xung quanh Chernivtsi thể hiện đặc điểm văn hóa và nhân khẩu học Romania mạnh mẽ [[53]], [[55]].

Khi chính quyền trung ương ở Kyiv suy yếu dưới sức ép của cuộc chiến kéo dài và sự kiệt quệ kinh tế, các bản sắc khu vực này sẽ hồi sinh một cách không thể tránh khỏi. Ba Lan, Hungary và Romania không chỉ là những trụ cột hậu cần và kinh tế quan trọng nhất cho các khu vực này, mà còn sẽ, trong một quá trình tái định hướng địa

chính trị dần dần, giành lại phạm vi ảnh hưởng lịch sử và ở một mức độ nào đó, các lãnh thổ cũ của họ ở Tây Ukraine. Điều này không nhất thiết phải là một sự thôn tính chính thức, bạo lực, mà đúng hơn là một sự tái hội nhập trên thực tế thông qua các liên minh kinh tế, cấu trúc quản trị tự trị và sự phục hưng văn hóa, được sự ủng hộ của người dân địa phương, những người từ lịch sử đã cảm thấy gắn bó với Warsaw, Budapest hoặc Bucharest hơn là với Kyiv. Đây là một sự điều chỉnh lịch sử không thể tránh khỏi sau một thế kỷ tồn tại của những biên giới nhân tạo và sự can thiệp của phương Tây đã phớt lờ trật tự tự nhiên của khu vực.

Những Suy Ngẫm Bổ Sung và Kết Luận

Sự dịch chuyển thịnh vượng và quyền lực từ Tây Âu sang Đông Âu không phải là biến động tạm thời, mà là một sự điều chỉnh mang tính cấu trúc. Tây Âu đã sống dựa trên lợi tức của quá khứ huy hoàng trong nhiều thập kỷ, đồng thời làm xói mòn nền tảng năng lực cạnh tranh của chính mình thông qua các chính sách năng lượng bị thúc đẩy bởi ý thức hệ, chính sách di cư ngây thơ và thái độ trịch thượng đối với các nước láng giềng phía đông. Các nước Trung và Đông Âu đã từng bị yêu cầu phải "bắt kịp" và tuân theo các quy tắc của phương Tây mà không được tham gia đàm phán. Họ đã học được những bài học đó, nhưng cuối cùng đã quyết định đi theo con đường riêng của mình.

Động lực này cho thấy những điểm tương đồng đáng chú ý với sự trỗi dậy của Đông Nam Á. Cũng như khu vực đó đã vươn lên sau một "thế kỷ sỉ nhục" và sự xâm lược của phương Tây, Đông Âu hiện đang khôi phục chương trình nghị sự của mình sau nhiều thập kỷ bị đối xử như một con chuột bạch hoặc vùng đệm cho phương Tây. Trục từ Piraeus đến Gdańsk là biểu hiện vật chất của thực tế mới này: một hành lang tăng trưởng, kết nối với sự năng động của Thái Bình Dương, và độc lập với sự trì trệ của bờ biển Đại Tây Dương.

Kết luận rất rõ ràng: các quốc gia bị coi là tụt hậu trong nhiều thập kỷ đã đánh giá đúng các sứ mệnh lịch sử lớn. Họ đã chọn chủ nghĩa hiện thực nhân khẩu học, chủ nghĩa thực dụng kinh tế và sự tự lực về quân sự. Tây Âu nên khôn ngoan dừng giảng bài mà hãy học hỏi từ phương Đông. Tương lai của châu Âu không còn được quyết định ở Brussels hay Berlin, mà dọc theo các trục quyền lực mới đã hình thành ở phía đông của lục địa.

Danh Sách Nguồn Tham Khảo

- **Tăng trưởng GDP của Ba Lan và cột mốc 1.000 tỷ đô la:** Ba Lan đã vượt qua ngưỡng GDP 1.000 tỷ đô la vào năm 2025, trở thành nền kinh tế lớn thứ 20 thế giới. Nguồn: *ICSB Expert Analysis & Wikipedia Economic Data* [[1]], [[3]].

- **Suy thoái công nghiệp Đức và Volkswagen:** Sản xuất công nghiệp Đức giảm 0,8% và Volkswagen thông báo sẽ cắt giảm hơn 35.000 việc làm tại Đức vào năm 2030 như một phần của đợt tái cấu trúc lớn. Nguồn: *Automotive Manufacturing Solutions & CNN* [[8]], [[9]].
- **Chi tiêu quốc phòng của Ba Lan:** Ba Lan dự kiến ngân sách quốc phòng kỷ lục 4,8% GDP cho năm 2026 (khoảng 46,8 tỷ euro), bao gồm sản xuất xe tăng K2 trong nước với Hyundai Rotem và tích hợp F-35. Nguồn: *Notes from Poland & PAP* [[15]], [[18]].
- **Di cư ngược từ Vương quốc Anh:** Trong năm tính đến giữa năm 2025, khoảng 25.000 người Ba Lan đã rời Vương quốc Anh, trong khi chỉ có khoảng 7.000 người đến, dẫn đến sự ra đi ròng. Nguồn: *TVP World & UK ONS Statistics* [[21]], [[26]].
- **Việc làm của người tị nạn Ukraine:** Tỷ lệ việc làm của người tị nạn Ukraine ở Ba Lan là khoảng 65-78% (cao nhất trong OECD), so với 18-51% ở Đức. Nguồn: *Economists for Ukraine Working Paper & UNHCR* [[35]], [[37]].
- **Trục địa chính trị Piraeus-Gdańsk:** Cosco của Trung Quốc nắm cổ phần chi phối tại cảng Piraeus, trong khi Gdańsk đóng vai trò là đầu mối vận tải quan trọng cho thương mại trong Sáng kiến Vành đai và Con đường. Nguồn: *Centrum Balticum & Foreign Policy* [[38]], [[41]].
- **Động lực địa chính trị của các quốc gia Baltic và Tây Ukraine:** Các phân tích chỉ ra rủi ro cô lập đối với các quốc gia Baltic do lập trường quá cứng nhắc, và nhấn mạnh mối quan hệ lịch sử sâu sắc và quan hệ với các quốc gia dân tộc của Ba Lan, Hungary và Romania với lần lượt Galicia, Transcarpathia và Bukovina ở Tây Ukraine. Nguồn: *Hungarian Geographical Bulletin & Academia.edu* [[53]], [[58]].

<https://youtu.be/FBs-hRortZQ>